

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

เนื่องจาก การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปัจจุบันมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากดังจะเห็นได้จากปริมาณการซื้อขายที่เพิ่มขึ้น โดยปี 2545 มีมูลค่าการซื้อขายรวม 2,047,442.23 ล้านบาท ต่อมา ในปี 2546 มีมูลค่าการซื้อขายรวมสูงถึง 4,670,281.49 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2545 ร้อยละ 126.26 และในปี 2547 มีมูลค่าการซื้อขายรวมทั้งสิ้น 5,024,399.25 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ร้อยละ 8.46 และหากเทียบกับปี 2545 มีปริมาณการซื้อขายเพิ่มขึ้นจากปี 2545 ถึงร้อยละ 145.40 (ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2547 [ระบบออนไลน์])

ทั้งนี้ ในการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ นักลงทุนจะต้องทำการพิจารณา วิเคราะห์ และติดตามข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนที่สนใจจะลงทุนให้ละเอียดก่อนตัดสินใจลงทุน และงบการเงินก็ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่นักลงทุนมักใช้ประกอบในการตัดสินใจลงทุน เนื่องจากงบการเงินเป็นเอกสารที่บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทจะต้องจัดทำ และเผยแพร่แก่สาธารณชน นักลงทุนจึงสามารถหางบการเงินเพื่อนำมาวิเคราะห์ได้ไม่ยากนัก

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Notes to financial statement) เป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน ซึ่งนักลงทุนควรให้ความสนใจเช่นกัน เนื่องจากเป็นรายงานที่จะบอกข้อมูลเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์งบการเงิน กล่าวคือ ทำให้ทราบว่างบการเงินนั้นมีนโยบายบัญชี และหลักเกณฑ์อย่างไรในการจัดทำงบการเงิน เช่น บอกวิธีการคิดต้นทุนขายของสินค้า การคิดค่าเสื่อมราคา เกณฑ์การรับรู้รายได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังบอกถึงเงื่อนไขกรณีพิเศษบางประการ และภาระผูกพันต่างๆ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2546: 14)

ในการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ในหมายเหตุประกอบงบการเงินนั้น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งสำหรับการตัดสินใจของนักลงทุน เนื่องจากหากไม่มีการเปิดเผยหรือเปิดเผยไม่เพียงพอ อาจทำให้นักลงทุนที่ใช้งบการเงินนั้นตัดสินใจผิดพลาดได้

ตามหลักการเรื่องบรรษัทภิบาล 5 หมวด ที่กำหนดโดย OECD (Organization for Economic Corporation and Development) ๗๗๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ได้กล่าวถึงประเด็นเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส ซึ่งเป็นหมวดที่ 4 ของ หลักการเรื่องบรรษัทภิบาล โดยให้มุ่งเน้นความโปร่งใสในการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน ความ เป็นอิสระของกรรมการ และการปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้นรายย่อย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2547: 13) ซึ่งทำให้เห็นว่า มีการให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการ ที่เกี่ยวข้องกัน

ทั้งนี้ มีการกำหนดการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ตาม มาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง กัน โดยกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือ กิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งเปิดเผยประเภทและองค์ประกอบของรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคล หรือกิจการที่เกี่ยวข้องหากการเปิดเผยข้อมูลนั้นจำเป็นต่อความเข้าใจในงบการเงินที่น่าเสนอ แต่ มาตรฐานฉบับนี้ ไม่ได้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากความ สัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันหากรายการบัญชีระหว่างกันไม่เกิดขึ้น (สมาคม นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2544 : 22)

กลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งหมด 31 กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่ม การแพทย์ ถือเป็นกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุน ซึ่งกลุ่มการแพทย์เป็นกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจด้านการแพทย์และเวชการ ถึงแม้ว่ากลุ่มการแพทย์นั้น จะมีปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ ในปี 2546 เพียงแค่ 25,001.65 ล้านบาท เทียบเป็นร้อยละ 0.53 ของปริมาณการซื้อขายทั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่หากพิจารณาจากราคาเปิดเฉลี่ยเทียบกับราคา ปิดเฉลี่ยแล้ว จะเห็นได้ว่าบริษัทในกลุ่มการแพทย์นั้น มีราคาปิดเฉลี่ยสูงกว่าราคาเปิดเฉลี่ยรวมทุก บริษัท (ที่มา : ข้อมูลสถิติการซื้อขายหลักทรัพย์ ปี 2546 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) และ จากการที่ประชากรได้เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี โรงพยาบาลก็ต้องรองรับกับการรักษาการเจ็บป่วยต่างๆ ที่ มากขึ้นตามมา อีกทั้งปัจจุบันประชาชนได้ให้ความสนใจกับสุขภาพมากยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญกับการตรวจสุขภาพประจำปี และหากเกิดโรคร้ายไข้เจ็บก็มักจะเลือกโรงพยาบาลที่น่าเชื่อถือ ทำให้ ธุรกิจโรงพยาบาลขยายตัว และเป็นธุรกิจหนึ่งที่นักลงทุนสนใจ

ดังนั้น ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ตามมาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่ เกี่ยวข้องกัน ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่ม

การแพทย์ ว่าเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 หรือไม่อย่างไร และเพื่อให้ทราบปัญหาที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่มการแพทย์

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเปรียบเทียบในการเปิดเผยหมายเหตุประกอบงบการเงินในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์ โดยทำการศึกษาข้อมูลปี 2546 และ ปี 2547 ซึ่งมีบริษัทที่จดทะเบียนทั้งสิ้น 12 บริษัท ได้แก่

1. บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท เชียงใหม่ธุรกิจการแพทย์ จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท โรงพยาบาลกรุงธน จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท โรงพยาบาลนนทเวช จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท โรงพยาบาลมหาชัย จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท โรงพยาบาลรามคำแหง จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท โรงพยาบาลวัฒนาการแพทย์ จำกัด (มหาชน)
9. บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน)
10. บริษัท โรงพยาบาลเอกชล จำกัด (มหาชน)
11. บริษัท ศิครินทร์ จำกัด (มหาชน)
12. บริษัท สมิตีเวช จำกัด (มหาชน)

การเก็บข้อมูลและวิธีการศึกษา

การเก็บข้อมูล

ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากรายงานประจำปี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์ และใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากมาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน หนังสือเชิงวิชาการ วารสารนักบัญชี งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลออนไลน์ (On-line Document)

วิธีการศึกษา

ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนเปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 ประกอบกับมาตรฐานฉบับที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฉบับที่ 35 44 และ 45 พร้อมทั้งเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนดังกล่าว โดยการเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ในปี 2546 และ 2547 ของแต่ละบริษัท กับประเด็นการเปิดเผยตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. การเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

- บริษัทย่อยหรือบริษัทย่อยในเครือเดียวกัน
- บริษัทร่วม
- บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน
- ผู้บริหาร กรรมการ พนักงานของกิจการ และครอบครัว
- บุคคลที่มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญ
- ผู้ถือหุ้นรายใหญ่
- อัตราถือหุ้นของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2. การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

- รายการบัญชีที่เป็นสินทรัพย์ระหว่างกัน
- รายการบัญชีที่เป็นหนี้สินระหว่างกัน
- รายการบัญชีที่เป็นเงินลงทุนระหว่างกัน
- รายการบัญชีที่เป็นรายได้ระหว่างกัน
- รายการบัญชีที่เป็นค่าใช้จ่ายระหว่างกัน
- การผูกพันระหว่างกัน

3. การกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

- วิธีเปรียบเทียบกับราคาภายนอกหรือราคาตลาด
- วิธีขายต่อ
- วิธีราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม
- ไม่คิดราคาใดๆ ในการโอน
- นโยบายราคาที่กำหนดขึ้นของบริษัท (ตามที่ปรากฏทางปฏิบัติ ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน)
  - ราคาที่ตกลงกัน/ตามสัญญา
  - ราคาทุน/ตามอัตราดอกเบี้ย
  - ราคาอื่นๆ

นิยามศัพท์

การเปิดเผยข้อมูล (วรรคคี่ ทูมมานนท์, 2547 : 291) หมายถึง การแสดงรูปแบบ การจัดรายการ คำอธิบาย คำศัพท์ที่ใช้ เกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณ และรายละเอียด เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถตีความหมายของงบการเงินได้ดีขึ้น

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 หมายถึง มาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง

งบการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2546 : 11) หมายถึง รายงานผลประกอบการทางการเงินของบริษัท ซึ่งจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยเป็นการรายงานกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งๆ อาจจะเป็น 3 เดือน 6 เดือนหรือ 12 เดือน

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2547 : 864) หมายถึง บุคคลหรือกิจการที่สามารถควบคุมบุคคลหรือกิจการอื่น หรือสามารถใช้อิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญในการตัดสินใจด้านการเงิน หรือด้านการดำเนินงานของบุคคลหรือกิจการอื่น

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์ หมายถึง บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการแพทย์ ในปี 2546 จำนวน 12 บริษัท และ ปี 2547 จำนวน 12 บริษัท

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. การศึกษานี้ทำให้ทราบลักษณะการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์
2. การศึกษาดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์